

4. Слободской А. Экономические трансформации и управление человеческими ресурсами. Россия / Франция: [версия на русском языке] / А. Слободской, Я. Клементовичус, М. Бартоли // Les Cahiers. Serie Cahiers de l'Espace Europe. – 1999. – № 14. – 272 p.
5. Harzing A. International Human Resources Management / A. Harzing, J. Ruysseveldt. – London: SAGE Publications Ltd, 2005. – 568 p.
6. Motivation and work behavior / (compiled by) Richard M. Steers, Lyman W. Porter. – NY: 5ht ed., 2004. – 134 p.
7. Гриньова В.М. Проблеми управління трудовими ресурсами підприємства: наукове видання / В.М.Гриньова, О.М. Ястремська. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 192 с.
8. Грیشнова О. Управління людським капіталом у контексті реалізації інноваційної стратегії підприємства / О. Грیشнова, Н. Полив'янка // Україна: аспекти праці. – 2007. – № 5. – С. 37-41.
9. Бочарова Н.О. Теоретико-методичні основи перспективної оцінки трудового потенціалу підприємства / Н.О. Бочарова // Збірник наукових праць Таврійського державного аграрного університету. – Мелітополь, 2013. – № 2 (22). – Том 5. – С. 42-47.
10. Гринкевич С.С. Трансформації відтворення трудового потенціалу в інформаційній економіці : монографія / С.С. Гринкевич. – Львів : Львівська комерційна академія, 2013. – 350 с.
11. Демко І.І. Організація і методика аналізу ефективності використання трудового потенціалу підприємства : монографія / І.І. Демко, Р.К. Шурпенкова. – К.: УБС НБУ, 2013. – 223 с.
12. Access to European Union law – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:ef0018>
13. Тараканова Е. В. Компетентность как основной ориентир профессионального развития в условиях глобализации // Современные тенденции развития мировой социологии: Матер. междунар. научно-практич. конф. (5–6 ноября, 2010 г.). – Пенза; Ереван; Прага: ООО Научно-издательский центр «Социосфера», 2010. – 186 с.
14. Савченко О.І. Основні підходи до оцінки рівня компетентнісної складової інженерно-технічних працівників інноваційних підприємств / О.І. Савченко, Р.О. Нестеренко // Науковий вісник. Одеський національний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2013. – № 23(202). – С 40-50.
15. Chair's Summary from the Meeting of the Education Chief Executives. Copenhagen, 22 to 23 September. – Paris: OECD, 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/35557211.pdf>
16. Learning for Jobs. OECD Policy Review of Vocational Education and Training. Initial Report. Paris: OECD, 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/43926141.pdf>
17. OECD Innovation strategy. Key Findings. – Paris: OECD, 2010 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/sti/45326349.pdf>
18. Towards an OECD Skills Strategy. The OECD Skills Strategy. – Paris: OECD, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/47769000.pdf>.
19. Ульрих Д. HR в борьбе за конкурентное преимущество / Д. Ульрих, У. Брокбэк. – М.: Претекст, 2010. – 361 с.
20. Хендерсон Р.И. Компенсационный менеджмент, серия: Бизнес-класс / Р.И. Хендерсон. – СПб.: Питер, 2004. – 880 с.
21. Ванюрихин Г.И. Творчество в менеджменте / Г.И. Ванюрихин // Вестник Международного Университета. Серия «Менеджмент». – 2000. – № 3. – С. 12-17.
22. Кирсанов К. Креативный и эвристический менеджмент [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.ovsem.com
23. Психогимнастика в тренинге / Под ред. Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Речь, Институт тренинга, 2002. – С. 175.
24. Ванюрихин Г.И. Креативный менеджмент / Г.И. Ванюрихин // Менеджмент в России и за рубежом. – 2001. – N 2. – С. 122-143.
25. Дearing Д. Бизнес путь: Билл Гейтс / Д. Дearing. – СПб.: Крылов, 2003. – 208 с.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2015р.
Рекомендовано до друку д.е.н., проф. **Гораль Л.Т.**

УДК 336.748.12

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

І.І. Проданова, Р.Т. Мацьків

*ІФНТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, тел. (03422) 42261,
e-mail: etheor@nung.edu.ua*

Анотація. У статті досліджено взаємопов'язаний вплив макроекономічних процесів на інфляцію в країні, розглянуто її причини та соціально-економічні наслідки. Проаналізовано проблеми інфляції в Україні, окреслено заходи та ефективність антиінфляційного регулювання.

Ключові слова: інфляція, індекс інфляції, причини інфляції, соціально-економічні наслідки інфляції, макроекономічні процеси, антиінфляційне регулювання.

Анотація. В статті досліджено взаємозв'язане впливання макроекономічних процесів на інфляцію в країні, розглянуто її причини та соціально-економічні наслідки. Проаналізовано проблеми інфляції в Україні, визначено засоби та ефективність антиінфляційного регулювання.

Ключевые слова: инфляция, индекс инфляции, причины инфляции, социально-экономические последствия инфляции, макроэкономические процессы, антиинфляционное регулирование.

Abstract. In the article the authors explored the interrelated macroeconomic impact on inflation processes in the country, considered the causes and social and economic consequences. The problems of inflation in Ukraine, outlined the activities and effectiveness of anti-inflation regulation were analyzed by the authors.

Keywords: inflation, index inflation, inflation causes, social and economic effects of inflation, macroeconomic processes, anti-inflation regulation.

Постановка проблеми. Складна економічна ситуація та політична нестійкість нашої держави відображається на її соціально-економічному розвитку, що призводить до підвищення інфляції порівняно з минулими роками та виникненню в зв'язку з цим відповідних проблем. Загалом ринкові відносини сучасної України в макроекономічному аспекті мають ознаки крайньої нестабільності, поглиблення яких може сприяти інфляційним процесам та спричинити руйнівні наслідки вже у короткостроковій перспективі. Отже актуальність вивчення теми не викликає сумніву.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Проблематикою досліджень причин та наслідків інфляції займалися багато закордонних вчених, серед яких Р.Г. Габбард, Ф.С. Мишкін, М. Фрідман та ін. Дослідженню суті, темпів, першопричин та соціально-економічних наслідків інфляції, видів її вимірювання та методів приборкання, державної антиінфляційної політики присвятили свої праці такі вчені, як Базилевич К.С., Баластрик Л.О., Башнянин Г.І., Томашик Л.С., Серета А.Р., Савченко А.Г., Макаренко І.П., Бункіна М.К., Семенов А.М. та ін. Слід зауважити, що інфляцію, її причини та наслідки необхідно досліджувати в рамках макроекономічних процесів та динаміці. Це забезпечить об'єктивне бачення ситуації та дозволить виявити проблеми, обґрунтувати можливі шляхи їх вирішення. Саме тому є потреба у здійсненні даного наукового дослідження.

Метою статті є виявлення причин та оцінка наслідків інфляційних процесів, які відбуваються в Україні за останні роки, а також пошук шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Інфляція – одна з найгостріших проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу, яка негативно впливає на всі сторони життя суспільства. Адже її наслідками є знецінення результатів праці, зниження життєвого рівня населення, знецінення грошових заощаджень, перешкоджання довгостроковим інвестиціям і економічному зростанню. Висока інфляція руйнує грошову систему, провокує витік національного капіталу за кордон, послаблює національну валюту, сприяє її витісненню у внутрішньому обігу іноземною валютою тощо. Інфляція є найнеефективнішим засобом перерозподілу національного багатства – від бідніших верств суспільства до багатших, що посилює тим самим його соціальне розшарування [1]. Розглянемо зміну індексу інфляції за останні роки (рис. 1).

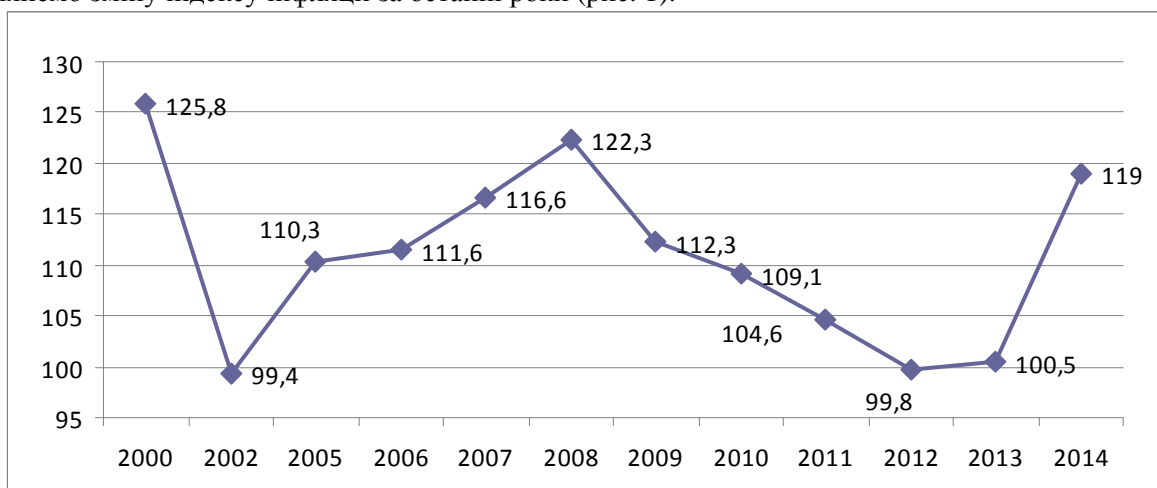

Рисунок 1 – Індекс інфляції, % [3]

* складено на основі [Індекс інфляції (Україна): [Електронний ресурс] – Режим доступу: index.minfin.com.ua][3].

На 2000 р. інфляція становила 25,8 %. Починаючи з 2003 р., на протязі досить тривалого періоду (до 2007 р.) інфляція становила в середньому 10 % на рік. Економічний розвиток країни

стримували великі темпи інфляції через високу ставку за кредитами і недостатній рівень кредитованості національної економіки, особливо в період виходу з кризи [6].

На початку 2008 р. стався загрозливий сплеск – інфляція прийняла форму галопуючої. Причини такої ситуації можна окреслити наступні:

- критичний розрив між доходами населення та їх товарним забезпеченням; ослаблення контролю над цінами (позначилася також посуха і неврожай на півдні України, підвищення цін на зерно на світових ринках – як наслідок зростання експортних цін, а за ними і внутрішніх);

- некерований приплив грошей через корпоративні зовнішні позики і вхід в банківський ринок зарубіжних банків. Причому ці додаткові гроші були спрямовані в основному на кредитування не виробничих підприємств, відповідно тут мали місце так звані монетарні чинники інфляції.

Все це відбувалося на тлі триваючого зростання незабезпечених доходів, а також виплат боргів по заощадженнях. Рівновагу ринку було кардинально порушено.

В 2008 р. Україна мала один з самих негативних соціально-економічних результатів у порівнянні з іншими країнами, що супроводжувався: відтоком капіталу; інфляцією (22,3 %); від'ємним сальдо зовнішньої торгівлі; зростанням зовнішньої заборгованості економіки при зменшенні резервів; валютними боргами, що підвищили попит на іноземну валюту, тиснули на курс гривні; неефективною діяльністю органів державної влади, що опікувалися економічною сферою; відсутністю економічної стратегії господарського комплексу в Україні [5].

У 2008 р. Україна стала чи не єдиною країною, дебула висока інфляція і водночас здійснювалася ревальвація грошової одиниці. Тобто купівельна спроможність гривні на внутрішньому ринку знижувалась, а її валютний еквівалент зростав, тоді як у попередні роки в Україні, як і в багатьох інших країнах, девальвація грошової одиниці, як правило, наслідувала інфляцію.

У 2009 р. вплив інфляції на купівельну спроможність населення виявився найсильнішим за останні 10 років. Вперше з 1999 р. реальні доходи у 2009 р. скоротилися. При такому різкому зниженні купівельної спроможності і споживчого попиту мала б бути не інфляція, а дефляція, що і сталося у багатьох країнах Західної та Центральної Європи. Україна тим часом була в Європі лідером з інфляції. Варто відзначити, що високий урожай в Україні у 2009 р. послужив чинником не зниження, а підвищення інфляції. Україна мала найвищу продовольчу інфляцію в Європі, де відмічалася продовольча дефляція. Проте 2010 р. характеризувався падінням інфляції нижче 10 % (цей показник зменшився вперше за період з 2002 р. і становив 9,1 %).

Протягом 2011 р. інфляція була нерівномірна. Початок року характеризувався підвищенням її рівня – це було обумовлено: зростанням цін на сирі продукти, що, окрім сезонного чиннику, спричинене високою продовольчою інфляцією на світових ринках; підвищенням адміністративно регульованих цін, в тому числі тарифів на послуги ЖКГ; стрімким зростанням цін на паливо через підвищення світових цін на енергоносії. Проте друга половина року вже характеризувалась зниженням інфляції на 1,3 % і загалом 2011 р. закріпив за собою рівень інфляції у розмірі 4,6 % [2].

За підсумками 2012 р. в Україні спостерігаються низькі показники місячної інфляції, які протягом року перебували на близькому до нуля рівні (від 0,3 % до “мінус” 0,3 %) [2].

Основним чинником низхідної динаміки індексу споживчих цін у 2012 р. було здешевлення продуктів харчування. Високий урожай плодоовочевої продукції в 2011-2012 рр. і поліпшення інфраструктури зберігання та реалізації продовольчих товарів визначили зниження цін на продукти харчування. Позитивний вплив на загальний інфляційний фон в Україні мала стабілізація цін на нафту на світових ринках.

Незначне зростання рівня інфляції у 2013 р. було обумовлене: подорожчанням підакцизної продукції; високим урожаєм плодоовочевої продукції і зерна; помірними темпами зростання споживчого попиту.

Для України 2014 р. став переломним і піддався, як ніколи раніше, високому рівню інфляції. Станом на листопад індекс інфляції становить 19 % і причинами були наступні фактори: знецінення гривні через некоректну політику Національного банку (це призвело до високої спекуляції в банківській сфері та забезпечило зростання частки “тіньової економіки”); нестабільна ситуація в країні та війна на сході спровокували непередбачені витрати на антитерористичну операцію; відтік капіталу – промислові регіони не приносили прибутку, відбувалося подорожчання кредитних ставок, як результат відсутності грошей [4]; значний вплив депозитів з банків (за підрахунками фахівців близько 110 млрд. грн.).

Визначені особливості інфляції за аналізований період дають можливість стверджувати, що вона була присутня завжди, і хоча в певні роки вдавалось дещо стабілізувати ситуацію та стримувати зростання цін, з тих чи інших причин інфляційні процеси все ж завжди характеризували ситуацію.

Інфляція впливає на всі сфери людського життя. Особливо відчувають цей вплив населення та підприємства країни. При теперішньому рівні інфляції можна говорити про негативні соціально-економічні наслідки та значний вплив для населення. Результатом цього впливу є знецінення результатів праці, зниження життєвого рівня населення, зниження вартості грошових заощаджень тощо

Наслідки інфляції нерозривно пов'язані з її причинами, що, певною мірою, демонструє проведений аналіз інфляційних процесів в економіці. На цьому етапі, з нашої точки зору, доцільно узагальнити класифікацію явищ, причинами яких є інфляція. Більшість науковців та дослідників теоретичних і практичних аспектів інфляції пропонують поділяти її наслідки на соціальні та соціально-економічні. До соціальних наслідків в умовах істотної інфляції відносять, перш за все, зниження реальних доходів осіб, які мають їх фіксований обсяг (інфляційний податок). Це такі категорії населення як пенсіонери, студенти, особи, які отримують різні види соціальної допомоги, а також службовці та інші категорії працівників, чії доходи формуються за рахунок державного бюджету.

Соціально-економічні наслідки інфляції виявляються практично у всіх сферах життя суспільства. Оскільки інфляція є прихованим податком, то знижуються не лише реальні доходи населення, а й знецінюються активи зі сталим доходом. Відповідно, внаслідок цього заощадження в формі готівки або ж депозитів скорочуються та відбувається заміщення функції накопичення грошей купівлею благ таких, наприклад, як нерухомість, дорогоцінні метали тощо. Також знижується мотивація до інвестування довгострокових програм, оскільки такі вкладення є менш прибутковими та значно ризикованішими.

Так в Україні описані наслідки інфляції мали яскравий прояв. Зокрема за даними статистики протягом 2011-2014 років зміна реальних доходів населення характеризувалася тенденцією до зниження. Так реальні доходи населення у 2012 році порівняно з 2011 зросли на 13,9%, у 2013 році лише на 6,1%, а в 2014 році взагалі зменшились на 8,4%. Доцільно зазначити, що у структурі доходів більше ніж 37% становить соціальна допомога та інші види трансфертних платежів, що, як уже було зазначено, значно погіршує фінансове становище населення. Така негативна тенденція позначилась і на структурі споживання: витрати населення на товари і послуги у 2013-2014 роках зросли із 84% до 85,3%, водночас заощадження, відповідно, зменшились із 7,7% до 5,4%. Частково і внаслідок вищезазначених процесів скоротились й інвестиції в економіку, що представлено у таблиці 1.

Інфляція спотворює обчислення прибутків підприємцями. Найбільше викривлення інфляцією інформації про прибутки відбуватиметься на підприємствах за капіталом, приданим до прискорення інфляції. Викривлені інфляцією прибутки спотворюють розподіл ресурсів на ринку, спричиняють до збільшення інвестицій у виробництво з більшим співвідношенням між капіталом та продуктом, зменшуючи інвестиції в інші виробництва. Таким чином, виробники переорієнтовуються на випуск товарів низької

Таблиця 1 – Обсяг капітальних інвестицій

Період	Обсяг інвестицій, млн. грн.	У % до відповідного періоду попереднього року
2012		
січень-березень	44556,8	119,6
січень-червень	103104,9	121,3
січень-вересень	165808,4	116,8
січень-грудень	244214,6	108,3
2013		
січень-березень	44594,9	96,1
січень-червень	93509,0	87,1
січень-вересень	154067,0	89,7
січень-грудень	231322,6	92,1
2014		
січень-березень	40809,9	85,8
січень-червень	86860,0	82,5
січень-вересень	135476,8	77,0
січень-грудень	204061,7	75,9

якості, зменшується активність у видах діяльності, що потребують довгострокових інвестицій.

Разом з тим виробники сприяють зростанню рівня інфляції підвищуючи ціни на свою продукцію, як представлено на рисунку 2. Це процес є замкнутим і сприяє розкручуванню інфляційної спіралі. Зростання цін на товари і послуги як прояв інфляції сприяє збільшенню прибутків господарських суб'єктів і зменшує реальні доходи робітників, службовців та інших верств населення, які змушені купувати товари за зростаючими цінами. Водночас підприємці не лише реалізують, але й купують товари, а працівники не лише купують товари, а й продають свій товар — робочу силу. Ціни на товари, які купують підприємці, та ціни на робочу силу в період інфляції також зростають. Тому виграти або втрати від інфляції можуть мати різні соціальні групи. Все залежить від темпів зростання цін на товарному і ресурсному ринках. Якщо, наприклад, ціни на робочу силу зростають повільніше від цін на споживчі товари, що є найхарактернішим, то матеріальне становище робітників погіршується.

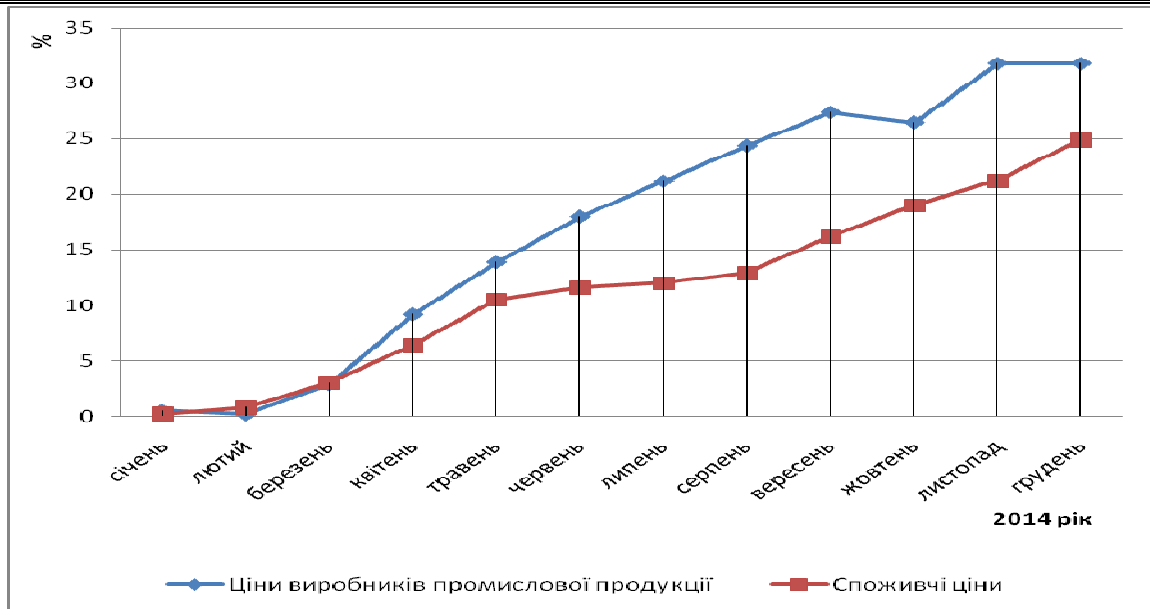

Рисунок 2 – Зміна цін виробників та споживчих цін

Інфляція негативно впливає на сприйняття громадськістю влади. Наприклад, прагнення державних органів одержати за допомогою емісії додаткові засоби для вирішення невідкладних завдань найчастіше лише прискорює інфляцію. Знижується довіра до діяльності Уряду, до запланованих програм та реформ. Також в умовах зростання рівня інфляції виникає ефект Танзі - Олівера - свідоме відстрочення внесення податкових відрахувань у Державний бюджет платниками податків. За час відстрочення платежів у бюджет відбувається знецінення грошей, в результаті якого виграє платник податку. Дію цього ефекту видно в таблиці 2, де видно, що дефіцит державного бюджету катастрофічно зростає.

Найбільш узагальненим наслідком її є падіння курсу національної валюти відносно валют країн, де інфляція відсутня чи розвивається нижчими темпами. Падіння курсу відбувається нерівномірно і неадекватно зниженню купівельної сили грошей на внутрішньому ринку. При спробах держави втручатися у зовнішньоекономічні і валютні відносини виникають розбіжності між офіційним і ринковим курсом валюти, формується кілька ринкових курсів тощо. Усі ці явища дезорганізують зовнішньоекономічні зв'язки, вносять до них значний спекулятивний елемент, стримують приплив іноземного капіталу, погіршують платіжний баланс країни, її валютне становище, підривають її позиції на світовому ринку. Негативні наслідки впливу інфляції на макроекономічні показники представлені в таблиці 2.

Таблиця 2 – Макроекономічні показники розвитку України

Рік	Індекс споживчих цін	Індекс цін виробників	Дефіцит державного бюджету		Сальдо зовнішньоторгового балансу		Валовий зовнішній борг (ВВД)	
			млн. грн.	% ВВП	млн.грн.	%ВВП	млн.дол.	ВВД/ВВП
2007	114,3	–			-41168	-5,7	54512	50,6
2008	125,6	–	-12500,7	-1,32	-75729	-8,0	79955	56,0
2009	109,5	–	-35517,2	-3,89	-15296	-1,7	101659	56,7
2010	107,5	118,8	-64265,5	-5,94	-31579	-2,9	103396	88,3
2011	103,9	114,1	-23557,6	-1,79	-71075	-5,4	117343	86,0
2012	99,1	100,4	-53445,2	-3,79	-118047	-8,4	126236	76,4
2013	99,9	101,7	-64707,6	-4,45	-123763	-8,5	135065	76,6
2014	124,7	131,8	-78070,6		-13307	-4,0	142079	78,1

Пошуки шляхів подолання інфляції, як і вирішення інших проблем сьогодення, необхідно здійснювати на основі проведення теоретичних досліджень та узагальнень, визначення причин, що їх породжують. Оскільки інфляція – це багатofакторне економічне явище, її подолання вимагає запровадження комплексу заходів, які повинні враховувати усі її аспекти. При цьому їх реалізація повинна носити тривалий та системний характер. Одиничні та короткострокові заходи, як правило, успіху не приносять.

Оскільки в Україні часто міняються уряди, а разом із ними і програми діяльності, розраховувати на успіх у даній сфері дуже складно. Розв'язання, у пожежному порядку, найбільш гострих проблем сьогодення, безперечно сприяє пом'якшенню дії інфляційних чинників, проте не дозволяє їх подолати остаточно.

Безперечно, при тій ситуації яка склалась на даний час в Україні, ми не можемо говорити про запровадження ефективної стратегії подолання інфляції, і очікувати на гарний результат, проте після врегулювання конфлікту, важливо докласти всіх зусиль для того, щоб остаточно подолати інфляцію.

Висновок. Дослідження особливостей інфляції в Україні дозволяє зробити наступні висновки:

1. Інфляція як складне соціально-економічне явище виступає інструментом стихійного перерозподілу фінансових ресурсів між різними галузями економіки та групами населення, що має суттєвий, та у своїй більшості негативний вплив на фінансову систему, та економіку в цілому.

2. Розв'язання завдання зниження інфляції, а тим більше її подолання, можливе лише при комплексному підході, коли буде задіяні заходи адекватні чинникам, що її породжують.

3. Реалізація рекомендацій жодної з економічних шкіл, які реалізуються в Україні не дає позитивних результатів, оскільки у своїй більшості суб'єкти фінансової системи та органи управління не дотримуються. Як відомо, в Україні інфляція зростає і при падінні заробітної плати, зростанні числа безробітних та обсягів виробництва окремих товарів, зокрема зернових, металу тощо.

5. Державна фінансова політика повинна охоплювати не лише пріоритетні напрями розвитку, які пов'язані з інноваціями та інвестиціями, що безумовно важливо, але і галузі та виробництва, які є генераторами інфляції. Здійснення постійного моніторингу та контроль за цінами, що намагається здійснювати Уряд України, має позитивні наслідки по їх стримуванню, оскільки впливає на суб'єктивні чинники їх зростання, проте вирішити проблеми об'єктивного характеру не в змозі.

У зв'язку з цим є необхідною розробка багаторічної програми направленої на зростання обсягів виробництва таких галузей як сільське господарство та переробна промисловість. Саме ці галузі, а також комунальне господарство знаходяться найближче до споживача, покликані задовольняти його первинні потреби.

Крім того, важливо приділяти особливу увагу галузям, які поставляють на ринок сировину та енергетичні ресурси. Як перша так і друга група галузей є монополістами. Від їх послуг практично не можуть відмовитись як населення, так і економіка загалом.

Інфляційні процеси, що тут постійно зароджуються, у багатьох випадках по об'єктивних причинах, повинні стримуватися державою за рахунок її фінансових ресурсів та інших важелів впливу, щоб не допускати лавиноподібного зростання інфляції по всій економіці.

Література:

1. Булавина О.А. Монетарні (грошові) фактори інфляції в процесі прогнозування інфляційних процесів в Україні / Вісник Тернопільської академії народного господарства. – Тернопіль: Економічна думка. – 2000. – №1.

2. Державний комітет статистики України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

3. Індекс інфляції (Україна): [Електронний ресурс] – Режим доступу: index.minfin.com.ua.

4. Індекс інфляції в Україні – 2014 рік: [Електронний ресурс] – Режим доступу: biznesinalogi.com.

5. Симоненко П. Державний капіталізм – інструмент антикризової політики для України / П. Симоненко, Голос України – 2009. – 31 березня – С. 8.

6. Щотижневик 2000. – Держава – Економіка. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kpu-yampil.at.ua>.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2015р.
Рекомендовано до друку д.е.н., проф. Дзьбою О.Г.